

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

2. Specific DMI 5.2⁸

- Interviu cu AM PNDR;
- Interviuri cu beneficiarii din cadrul unui set selectat de proiecte în cadrul DMI 5.2, atât proiecte strategice cât și proiecte obișnuite de grant, incluzând un număr limitat de interviuri cu participanții;⁹
- Interviuri cu actorii interesați la nivel național în problematica zonei rurale (AGROSTAR, ACoR – Asociația Comunelor din România);

Un schimb de discuții informale cu un reprezentant al Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Direcția Ocupare și Salarizare.

2. EFICACITATE

2.1 Introducere

Caietul de sarcini prevede efectuarea evaluării ad hoc pentru a stabili măsura în care proiectele finanțate prin AP 5, DMI 5.2 contribuie la atingerea obiectivelor relevante, cu alte cuvinte, pentru a stabili eficacitatea.

2.2 Subactivitatea III.b.1

2.2.1 Verificarea coerenței dintre obiective, operațiuni și indicatori

Anexa 1 oferă o “hartă” a legăturii dintre obiective, operațiuni și indicatori. Pentru DMI 5.2 indică următoarele:

- Pentru fiecare dintre obiectivele operaționale principale (OOP) există cel puțin o operațiune orientativă iar în două cazuri sunt chiar două – Operațiuni Orientative (OO) legate direct de OOP; (A se vedea Anexa 1)

⁸ Respectivul material se găsește în Anexa 5 la acest raport.

⁹ Lista proiectelor care au fost supuse acestor interviuri se regăsește în Anexa 6.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

- Pe de altă parte, există o OO “Dezvoltarea programelor integrate (...) în vederea reducerii agriculturii de subsistență” care sprijină două OOP, ambele vizând activități economice non-agricole și ocuparea forței de muncă.

În această privință, DMI 5.2 este coerent, cu excepția ambiguității mai sus menționate, în ceea ce privește existența unei OO care servește două OOP în domeniul activităților economice non-agricole. Având în vedere faptul că tipul de intervenții și grupurile cărora se adresează nu presupun suprapuneri semnificative între cele două OOP în cauză, definirea unei OO distincte pentru fiecare OOP ar putea constitui o acțiune corespunzătoare de rezolvare a acestei probleme¹⁰.

O problemă potențial mai semnificativă și de natură strategică intervine când analizăm OO “Măsurile pentru promovarea mobilității ocupaționale și geografice a forței de muncă din mediul rural, pentru a beneficia de toate oportunitățile de ocupare existente și pentru creșterea coeziunii regionale”. Mobilizarea persoanelor mai capabile și mai bine calificate pentru a părăsi regiunea ar putea conduce la un “exod al creierelor” în regiunile rămase în urmă. La rândul său, această posibilitate ar fi contraproductivă pentru obiectivul ‘sustenabilității pe termen lung a zonelor rurale ...’ formulat în titlul DMI 5.2.¹¹ Mai mult, DMI 5.1 include o OO aproape identică, intitulată “Dezvoltarea și implementarea unor măsuri și acțiuni transnaționale pentru promovarea mobilității ocupaționale și geografice”.

Indicatorii de program respectivi sunt foarte simpli și generali. Indicatorii de realizare imediată suplimentari definiți în DCI sunt mai specifici cu privire la grupurile țintă și activitățile eligibile. Indicatorii suplimentari de resurse se referă la tipurile de operațiuni finanțate și au legătură directă cu OO. Cu toate acestea, și conform logicii Fondurilor Structurale, acești indicatori suplimentari ar putea fi, de asemenea, subsumați sub titlul ‘Realizare imediată’.

¹⁰ În timp ce OOP sunt definite la nivel de DMI, OO au fost definite la nivel de PO. Prin urmare, introducerea unei noi OO s-ar putea să necesite aprobarea COM, în timp ce utilizarea unei OO deja existente nu ar necesita în mod normal o astfel de aprobare.

¹¹ Pentru a evita orice înțelegere greșită – intenția nu este motivarea oamenilor să plece din zonele respective, însă trebuie avut în vedere că libera circulație este sprijinită de activitățile vizând îmbunătățirea calificărilor. Prin urmare, trebuie găsite metode pentru a-i motiva pe cei ale căror competențe urmează să fie îmbunătățite să rămână – o abordare mai integrată și coordonarea activă a diferitelor fonduri sau o îmbunătățire a activităților POS DRU ar putea asigura acest lucru.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

În ceea ce privește caracterul complet al indicatorilor de realizare imediată și, în special, al indicatorilor de rezultat, este evidentă lipsa argumentării necesității introducerii indicatorilor menționați, mai ales având în vedere că aceasta reprezintă unul dintre obiectivele OO. Activitățile incluse în Componenta I presupun o analiză mai aprofundată a sistemului de indicatori, iar aceasta a luat în considerare și relația și coerența dintre OO și activitățile eligibile (AE). În sensul acesta, a fost definită o Subactivitate distinctă, care și-a propus să verifice dacă indicatorii suplimentari sunt fundamentați de categorii standard din sistemul de monitorizare și raportare, și reținem că s-a constatat că lucrurile nu stau așa.

2.2.2 Date privind implementarea – indicatori tehnici și financiari de realizare imediată

O primă analiză aprofundată a datelor privind implementarea, bazată pe rezultatele administrative sau de sistem, vizând nu numai contabilizarea cererilor de finanțare și a contractelor în relație cu finanțarea POS DRU disponibilă, ci și comparația progreselor înregistrate în implementarea DMI 5.2 față de alte domenii majore¹² din cadrul POS, indică următoarele rezultate:

În total, au fost lansate cinci apeluri de proiecte până la sfârșitul anului 2009. Dintre acestea:

- 1 apel a fost pentru proiecte de grant (durată maximă 2 ani);
- 3 apeluri au fost pentru proiecte strategice (durată maximă 3 ani, cu plafoane de finanțare mai înalte și acoperind cel puțin două regiuni); și
- 1 apel pentru proiecte de tip „Ajutor de stat”.

Analizând rata de răspuns a solicitanților în termeni de finanțare solicitată, comparativ cu finanțarea disponibilă, DMI 5.2 se situează în partea de jos a clasamentului. Mai precis, DMI 5.2 ocupă locul patru, cu o rată de 168 % (pe lângă DMI 1.4, doar DMI 4.1 și 4.2, care se limitează la Serviciul Public de Ocupare, indică rate mai mici ale solicitării față de finanțarea disponibilă). Rata medie a solicitării în comparație cu finanțarea disponibilă pentru întregul PO este de 345 %.

- Având în vedere regiunea țintă ‘zone rurale’ ne-am fi putut aștepta la o capacitate redusă de elaborare a proiectelor și, prin urmare, a cererilor de finanțare;

¹² Astfel, se va asigura o evaluare imparțială a situației implementării.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

- Cu toate acestea, și aceasta ar putea ajuta la găsirea unei explicații, locul imediat următor este ocupat de DMI 5.1 cu 199 %, iar acest lucru indică un punct slab generalizat în ceea ce privește măsurile active de ocupare per ansamblu – aspect confirmat de cercetarea la fața locului și formulat explicit în recentul Raport anual de activitate (varianta preliminară) a ANOFM;
- Un alt aspect relevant este faptul că volumul total al finanțării lansate în cadrul DMI 5.2 este de departe cel mai mare dintre toate DMI – reflectând interesul politic intens acordat situației din zonele rurale în cadrul POS DRU. Aceasta pune aparent relativa „lipsă de interes” într-o lumină diferită; și
- În privința indicatorilor relativi privind succesul cererilor de finanțare, măsurat în termenii acelor aprobate și contractate, prin raportare la numărul celor depuse, DMI 5.2 se plasează ușor peste media PO.

Această imagine de ansamblu asupra ratelor de răspuns și a nivelului de contractare se schimbă ușor, însă nesemnificativ, când analizăm diferențiat, în funcție de tipurile de granturi (proiecte strategice sau proiecte de grant). Aspectul ajutorului de stat este foarte slab din punctul de vedere al datelor de implementare (ca de altfel, relativ vorbind, pentru întregul program) însă în acest caz, până în prezent, alocarea financiară nu a fost foarte mare. Astfel, imaginea generală privind intensitatea comparativă a DMI 5.2 nu este atât de negativă, în pofida faptului că necesitatea intervenției în zonele rurale este considerată mare și că este evidentă o slăbiciune generală în domeniul Măsurilor Active de Ocupare în ansamblu (după cum indică atât Componenta I Evaluare cât și Componenta IIIa, evaluarea ad hoc a SPO).

Până la sfârșitul anului 2009, în cadrul DMI 5.2 au fost contractate 35 de proiecte. Dintre acestea, 13 sunt proiecte strategice și 22 sunt proiecte de grant, estimate ca reprezentând aproximativ a cincea parte din alocarea financiară a proiectelor strategice.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013**Tabelul 3 Proiecte contractate până la sfârșitul anului 2009**

Tipul proiectului, costuri totale si eligibile (LEI)

Tip	Proiecte	Costuri totale	Costuri eligibile
grant	22	25 602 993,60	24 903 083,00
strategic	13	128 910 647,78	125 507 396,78
Total	35	154 513 641,38	150 410 479,78

Sursa: Baza de date pentru monitorizare si evaluare a AM

Din cauza bazei de implementare limitate (doar 35 de proiecte contractate), nu s-ar fi putut preconiza existența unei raportări prea intense, și, în consecință, raportarea la nivel de activități a fost scăzută: până la jumătatea lunii aprilie 2010 fuseseră înaintate serviciului de monitorizare din cadrul AM¹³ rapoarte tehnice pentru numai 10 dintre aceste proiecte.

Tabelul 4 Proiecte contractate până la sfârșitul anului 2009 (LEI) cu rapoarte tehnice disponibile până la 04-2010:

Tipul proiectului, costuri totale si eligibile (LEI) – Participanți – total, dintre care femei

Tip	Proiecte	Costuri totale	Costuri eligibile	Total participanți	Participanți femei
grant	3	2 753 238,60	2 668 566,00	66	42
strategic	7	84 188 322,00	82 451 491,00	1 971	821
Total	10	86 941 559,60	85 120 057,00	2 037	863

Sursa: Baza de date pentru monitorizare si evaluare a AM

Toate aceste rapoarte au fost transmise și aprobate în 2009 (în perioada cuprinsă între 30.10.09 și 11.12.09). Însă aceasta nu reflectă situația reală a implementării, nici a raportării.¹⁴ Rapoartele tehnice sunt considerate a fi aprobate (și înaintate departamentului de monitorizare a programului) doar atunci când raportarea financiară aferentă a fost verificată și

¹³Conform unei analize recente a datelor de monitorizare de la sfârșitul lunii Iunie 2010, nu existau date referitoare la proiecte finanțate în cadrul DMI 5.2

¹⁴ Mai exact doar 5 proiecte (3 de tip strategic și două de tip grant) din 10 au furnizat date referitoare la participanți – valoarea totală a acestor proiecte este de 17.659.632 LEI.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

aprobată și, ca atare, informațiile periodice privind monitorizarea progresului tehnic sunt disponibile în scopul realizării monitorizării centralizate numai după îndeplinirea acestei condiții (în felul acesta raportându-se la unul dintre aspectele legate de eficiență comentate mai pe larg în raportul de evaluare pentru Componenta I).

Având în vedere nivelul scăzut al absorbției în general, faptul că putem demonstra că performanțele DMI 5.2 nu sunt mai slabe decât cele ale altor DMI-uri atunci când analizăm calitatea și succesul cererilor de finanțare înaintate, constituie, măcar parțial, un exemplu de succes. Dificultățile din cadrul acestui DMI nu sunt în mod evident prea diferite în comparație cu alte DMI-uri din cadrul POS DRU.

Cu toate acestea, având în vedere lacunele din lista de indicatori menționată și în pofida evidentelor probleme de absorbție, considerăm că o simplă comparație și calculare a ratelor de realizare ar putea induce în eroare, deoarece nu poate fi pusă la punct o sincronizare a datelor cu o dată de referință precum și cu o reflectare garantată a activității proiectelor până la respectiva dată.

2.2.3. Constatări rezultate în urma cercetării la fața locului referitoare la eficacitatea DMI 5.2

Pentru a se constata dacă un program își atinge sau nu obiectivele, ar trebui să se utilizeze, de principiu, măsurătoarea prin intermediul indicatorilor de rezultat. Cu toate acestea, în anumite situații, trebuie luate în considerare și alte surse, mai ales atunci când sunt necesari anumiți substituenți datorită lipsei sau caracterului incomplet al datelor de monitorizare. Constatările relevante rezultate în urma cercetării realizate la fața locului sunt prezentate aici, în completarea bazei limitate de monitorizare disponibile pentru DMI 5.2 (cu mențiunea că această limitare este valabilă pentru întregul program). În primul rând ne referim la proiectele strategice care, aparent, pot influența eficacitatea DMI per ansamblu și, că proiectele individuale de angajare, pot, dacă și-au definit adecvat grupul țintă, să răspundă multora dintre nevoile acute ale pieței muncii existente în zonele rurale.

Proiecte strategice

Remarcăm că diferențierea sus-menționată între cele două tipuri de proiecte finanțate pare să fie mai mult una tehnică decât una de conținut, în ciuda faptului că în documentele

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

programatice, proiectele strategice se delimitează în termeni de conținut. În mare parte, proiectele strategice par să se diferențieze de proiectele de grant nu prin scopul sau conținutul strategic, ci în baza faptului că sunt „același lucru, însă de dimensiune și durată mai mare”.

Conform interpretării noastre programului, ne așteptam ca proiectele strategice să “pregătească terenul” pentru cele de grant prin dezvoltarea capacității, prin elaborarea strategiilor privind nevoile și problemele regionale specifice și prin pregătirea/crearea unei infrastructuri de cooperare corespunzătoare. În această privință, ne-am așteptat ca proiectele strategice să aibă o relevanță specifică, strategică, asociată cu implementarea cu succes a DMI în ansamblu. În opinia noastră, aceasta ar fi dat un sens concret criteriilor formale referitoare la dimensiune, acoperire regională sau sectorială și durată. Cu toate acestea, până la momentul de față, constatările făcute pe parcursul cercetării la fața locului indică o interpretare mult mai vagă a termenului „strategic”. În practică, multe dintre proiectele strategice par să se distingă prin faptul că sunt de anvergură și durată mai mare și acoperă – cel puțin – două județe din regiuni diferite.

Aceasta nu sugerează că nu există anumite proiecte strategice în curs care nu ar putea să aibă o adevărată orientare strategică, cu toate acestea:

- Majoritatea persoanelor intervievate de la OI-uri, precum și din rândul altor actori interesați relevanți au considerat că multe dintre proiectele strategice nu sunt, de fapt, “strategice” în conținut și intenție;
- Au existat puncte de vedere diferite privind avantajele relative ale implementării mai multor proiecte de grant obișnuite¹⁵, care sunt din alte punct de vedere identice (din punctul de vedere al tipului și conținutului) în comparație cu un proiect strategic de dimensiuni mai mari. Însă, în privința tipurilor de activități în cauză, persoanele intervievate nu au văzut nici o diferență semnificativă între proiectele strategice și cele de grant;
- În sfârșit, chiar și acolo unde proiectele au în mod clar o orientare strategică, abordările adoptate în anumite cazuri au constat în a lăsa proiectul să funcționeze în

¹⁵ Folosim termenul “grant obișnuit” pentru a le separa de proiectele strategice, pentru că, din punct de vedere tehnic, ambele tipuri reprezintă proiecte acordate ca grant și nu contracte realizate în baza unor achiziții.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

izolare și dependent de intențiile specifice și capacitățile beneficiarilor, inclusiv de capacitatea acestora de a conceptualiza și implementa. În această privință, există cazuri de activități repetate, în care diferiți actori interesați încearcă să rezolve în paralel aceeași problemă sau una similară și de fapt se concurează sau, în cel mai bun caz, ratează oportunități de valorificare și de creare a unei mase critice. În mod special, dezvoltarea capacității în zonele rurale la nivelul comunelor și primăriilor locale pare să fie obiectul unor eforturi paralele, în cadrul unor proiecte de altfel fără legătură.

Aceasta evidențiază alte puncte slabe ale sistemului, după cum urmează:

1. Conform spuselor membrilor echipei locale de experți în evaluare, care au fost implicați în evaluarea cererilor de finanțare din cadrul POS DRU, nu au fost definite sau oferite evaluatorilor criterii specifice pe parcursul evaluării proiectelor (evaluarea cererilor de finanțare) care le-ar fi permis să respingă un proiect numai în baza lipsei orientării strategice și relevanței.
2. La AM – deși proiectele strategice intră în atribuțiile sale – nu există personal care să se concentreze în mod specific pe proiectele strategice, notând însă că ne-am aștepta la o astfel de alocare a responsabilităților ca metodă de asigurare a unei urmăriri îndeaproape a implementării proiectelor strategice ca parte a unei abordări strategice de ansamblu puse în practică de către AM.¹⁶
3. Ministerul Muncii, prin Unitatea de Politici Active pentru Piața Muncii, nu are nicio implicare directă în gestionarea proiectelor strategice (cel puțin în ceea ce privește AP 5), cu excepția faptului că este membru al Comitetului de Monitorizare POS DRU sau acționează în calitate de solicitant prin intermediul SPO.

Eficacitate

În cadrul interviurilor, beneficiarii au fost întrebați dacă s-au confruntat cu dificultăți în implementarea proiectelor lor, începând cu procesul de elaborare a cererii de finanțare până la contractare, comunicarea cu AM/OI-uri, probleme legate de grupul țintă etc. Temele majore în această privință menționate în mod repetat au fost:

¹⁶ Acest lucru nu presupune că ne așteptăm ca personalul să lucreze exclusiv la proiectele strategice.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

1. Managementul cererilor de rambursare; și
2. Comunicarea cu AM/OI-uri în general.

Problema fluxului financiar lent a fost raportată cu precădere ca factor cauzator al unei serii de probleme presupunând dificultăți între parteneri și personalul implicat, dar și probleme externe, de exemplu penalități pentru întâzieri în plata contribuțiilor obligatorii la fondul de pensii, fondul de șomaj și la asigurările sociale. Această experiență a determinat pe unii dintre beneficiari să fie precauți în întocmirea altor cereri de finanțare și/sau în ceea ce privește întârzierea depunerii unei alte cereri de finanțare înainte să fi creat un “stoc de rezervă” din resurse proprii pentru a compensa întârzierile anticipate.

Atunci când analizăm anumite aspecte legate de situația socio-economică din zonele rurale, în special, veniturile totale și veniturile bănești scăzute (cf. Anexei 7, Tabelul 25), teama beneficiarilor de proiecte de a-și pierde “credibilitatea în rândul grupului țintă” în urma implementării întârziate sau a incapacității de a-și onora obligațiile asumate, constituie o problemă foarte reală.

Aceste probleme au fost agravate de comunicarea dinspre autorități care a fost percepută ca fiind inadecvată și că nu au existat persoane desemnate special care să fie disponibile sau responsabile în calitate de reprezentanți ai beneficiarilor, ceea ce a condus la indicații/răspunsuri generatoare de confuzii, uneori inconsecvente sau contradictorii, pentru aspectele ridicate.

Acestea și alte probleme nu sunt specifice DMI 5.2. Cu toate acestea, având în vedere caracteristicile zonelor țintă și problemele de infrastructură și de altă natură (a se vedea mai pe larg în această privință în capitolul următor) este clar că zonele rurale au de suferit în mod disproporționat de pe urma unor astfel de probleme în comparație cu cele urbane, iar aceasta conduce la observația că există probleme structurale care necesită soluționare în vederea îmbunătățirii eficacității implementării în general, însă cu referire particulară la zonele rurale.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Aceste observații obținute de la beneficiari sunt confirmate de interviurile cu diferiți actori interesați la nivel național, părerile exprimate fiind în general similare.¹⁷

Alte probleme menționate includ, de exemplu, documente utile/ghiduri și reglementări financiare contradictorii și schimbări în indicațiile oferite în faza de aplicare, observând din nou că acestea nu au intervenit exclusiv în cazul DMI 5.2.

În privința problemelor de implementare a măsurilor active pentru piața muncii în general și de mobilizare a membrilor grupurilor țintă, în mod special, opiniile au fost mai diverse. Unele au vizat probleme legate de implicarea grupului țintă, de exemplu:

- Nu își permit să călătorească mult fără a fi subvenționați sau a beneficia de facilități de transport (vezi problema rambursării), iar aceasta conduce la probleme de acceptare atunci când cursurile sunt organizate în orașe;¹⁸
- Sunt implicați în munci sezoniere pentru a câștiga un venit monetar, iar aceasta poate împiedica participarea la cursurile de formare profesională¹⁹
- Se tem să nu-și piardă dreptul de a solicita subvenții atunci când participă la cursuri de formare profesională; și
- Au un anumit nivel de lipsă de încredere în instituțiile publice în general și nu recunosc beneficiile formării profesionale dacă nu există garanția unui loc de muncă după aceea.

Însă, adesea, motivația participanților este considerată bună, aceasta fiind și concluzia interviurilor și discuțiilor de grup derulate în mod specific pentru DMI 5.2. Alte afirmații ale actorilor interesați și experților privind implicarea grupurilor țintă includ referiri la:

- Elemente ale unor strategii de ("creaming-off") (selectare) din partea beneficiarilor (care preferă să lucreze cu cei mai bine calificați din grupul țintă) pentru a-și atinge

¹⁷ Acest aspect nu trebuie considerat drept o învinovățire nediferențiată la adresa AM – partenerii de interviu au declarat adesea că sunt conștienți de problemele de personal cu care se confruntă managementul POS DRU și organismele de implementare

¹⁸ Deoarece acest tip de sprijin a fost uneori menționat ca o necesitate de care să se țină cont în viitor, este evident că nu toți știu că acesta este, de fapt, cost eligibil.

¹⁹ Acesta este un aspect interesant, în special când luăm în calcul faptul că planificarea tipică a măsurilor active pentru ocupare (MAO) aplicată de ANOFM conduce la demararea măsurilor după luna aprilie, adică atunci când încep sau sunt gata să înceapă muncile sezoniere. Aceasta ar putea contribui la dificultățile generale de implementare a măsurilor active

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

țintele și a demonstra bunele rezultate ale proiectelor, însă, care au ca rezultat „excluderea” celor mai vulnerabili;

- Prevenirea situațiilor în care participanții își încetează prematur participarea în proiecte (asociate și acestea cu asigurarea rambursării) este mai ușoară atunci când există aranjamente ce presupun obligații – cu alte cuvinte, formarea angajaților.

Ambele aspecte semnalate mai sus indică o tendință de a minimaliza potențial implicarea persoanelor celor mai vulnerabile din grupurile țintă deoarece, prin definiție, pornesc de la o bază mai scăzută, pot fi mai dificil de păstrat și vor ridica mai multe provocări în atingerea țintelor propuse.

În general, experiența în privința MAO naționale implementate de ANOFM demonstrează clar că procesul de planificare anuală durează prea mult pentru ca activitățile să fie implementate la o scară relevantă și la nivelul de flexibilitate necesar. Mai mult, bugetul pentru aceste măsuri active, care depinde de contribuțiile angajatorului și angajatului, este complet pro-ciclic, cu alte cuvinte scade când nevoile (șomajul) cresc și vice-versa, în loc să funcționeze contra ciclului (cf. Graficului 1 de la pagina 92).

În sfârșit, în privința cooperării cu alte instituții, cel mai frecvent apar referiri la primari, care joacă în mod evident un rol semnificativ și important (la nivel local, aceștia par adesea să fie un factor care reprezintă beneficiarii sau oferă coordonare politică), la birourile județene ale ANOFM și la consiliile județene. Aceste structuri locale sunt în prezent și mai mult limitate în capacitatea lor de a sprijini implementarea și de a realiza o coerență a eforturilor din cauza lipsei de personal și a reducerilor bugetare aferente. Actorii interesați la nivel național și-au exprimat îngrijorarea că reducerile recent anunțate vor fi puse în aplicare pârținitor și pot avea un impact disproporționat asupra zonelor rurale din cauza dezechilibrului relativ de putere politică dintre zonele urbane mai mari și localitățile mai mici și mai izolate.²⁰ Însă și acesta a reprezentat un element de preocupare generală evidențiat pe tot parcursul cercetării la fața locului.

²⁰ Faptul că astfel de îngrijorări – presupunând un tratament dezechilibrat chiar și între instituții publice de același tip și din aceeași sferă de competență – sunt fundamentate prin experiență este ilustrat de exemplu printr-o concluzie a Băncii Mondiale din 2007 privind alocarea bugetelor școlilor: “Există diferențe majore de finanțare între școli din aceeași sferă de competență teritorială. Analize recente indică faptul că diferențele între școli sunt mai mari și problematice decât cele de la nivel local sau județean. Aceasta înseamnă că orice formulă de finanțare va trebui să aibă componente compensatorii bine dezvoltate” cf. Banca Mondială, 2007, infoR – România – de la integrare la convergență, Notă privind politicile educaționale

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Lipsa unor politici și strategii adecvate pentru regiuni și zonele rurale în special, s-a evidențiat în mod repetat ca problemă stringentă. Aceasta a fost corelată cu solicitarea unei mai bune corelări a activităților finanțate prin POS DRU, dar și a programelor operaționale în ansamblu. Cei care ne-au oferit răspunsuri, au subliniat nevoia de competente adaptate la nivel regional/local, de structuri și sprijin pentru capacitatea existentă la nivel local și de utilizare mai bună a structurilor existente (precum ANOFM și agențiile sale județene, primăriile orașelor și comunelor, comitetele consultative și pactele regionale etc.). – referire la Activitatea IIIb.4/PNDR.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Prezentare generală 1 Concluzii și recomandări – Criteriul eficacitate ²¹

Activitatea / Întrebarea evaluării	Concluzii	Recomandări	Instituții vizate	Interval de implementare (S, M, L)
III.b.1	1 Absorbția scăzută a fondurilor disponibile și nivelul redus de depunere/procesare a rapoartelor tehnice și financiare combinate cu lipsa unor perioade standard de raportare nu ne-au permis să facem o constatare serioasă a progresului și gradului de realizare specific pentru DMI 5.2 (sau pentru PO în sine) în baza datelor de monitorizare	Îmbunătățirea monitorizării strategice specifice – nu numai pentru DMI 5.2 – prin decuplarea rapoartelor tehnice de fluxul și controlul financiar. Punerea la punct, în schimb, a unei raportări distincte asupra realizărilor imediate și rezultatelor care să opereze la perioade pre-stabilite ale anului calendaristic (semestrial și/sau anual) cu o dată limită clară și un termen de predare și raportarea în cifre absolute (nu în cote sau procentaje) pentru a păstra flexibilitatea în utilizarea datelor și pentru a evita furnizarea de date greșit calculate.	AM	S
	2 Absorbția scăzută din punctul de vedere al cererilor de finanțare depuse prin raportare la fondurile puse la dispoziție este contrabalansată de faptul că DMI 5.2, din punctul de vedere al cererilor de finanțare încununate de succes nu are	n/a		

²¹ S- scurt; M- mediu; L- lung; Pentru toate recomandările făcute în raport este indicat un interval de timp (scurt/ mediu/ lung), în care acestea să fie implementate. În general, recomandările care urmează a fi implementate pe termen scurt ar trebui să fie implementate în trei luni de la finalizarea raportului. Recomandările pe termen mediu ar trebui să fie implementate în șase-nouă luni de la finalizarea raportului. Recomandările pe termen lung ar trebui implementate în termen de un an, deși în anumite cazuri "pe termen lung", poate ajunge la o perioadă de doi - trei ani (de exemplu, în cazul recomandărilor privind următoarea perioadă de programare a POSDRU).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Activitatea întrebarea evaluării	Concluzii	Recomandări	Instituții vizate	Interval de implementare (S, M, L)
	performanțe de ansamblu mai slabe față de oricare alt DMI.			
3	<p>În prezent, problemele de eficacitate sunt legate de aspecte care constituie o preocupare generală în cadrul programului și care nu sunt specifice DMI 5.2 – o problemă deosebită din acest punct de vedere o reprezintă integrarea FSE cu MAO. Pe de o parte, în prezent Măsurile Active de ocupare sunt elaborate într-o manieră pro-ciclică întrucât fondurile disponibile depind de contribuțiile angajatorilor, respectiv angajaților astfel încât în condiții economice nefavorabile, fondul disponibil pentru finanțarea MAO scade, ca urmare a creșterii șomajului fiind nevoie de suplimentarea acestuia pentru compensarea scăderilor. Pe de altă parte, abordarea FSE presupune stabilirea planului de activități contraciclice pe termen mediu, respectiv cofinanțarea politicilor naționale privind piața muncii dintr-o perspectivă multi-anuală, este destul de dificilă .</p>	<p><i>Cf. recomandările respective din raportul pentru Componenta 1 referitoare la, de exemplu, fluxurile financiare și comunicarea cu beneficiarii</i></p>		

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Activitatea / Întrebarea evaluării	Concluzii	Recomandări	Instituții vizate	Interval de implementare (S, M, L)
4	Există o lipsă generală de abordări strategice în rezolvarea problemelor ivite în legătură cu zonele rurale iar acest lucru este confirmat mai ales dacă luăm în considerare proiectele strategice. Acestea nu le lipsește doar coordonarea și integrarea în niște concepte strategice mai largi (care nu există), însă termenul „strategic” în acest context pare a fi mai degrabă deplasat: proiectele strategice nu au acționat ca un instrument care să ofere un cadru strategic în care proiectele obișnuite de grant să poată fi implementate de o manieră coerentă. Mai mult decât atât și ca o consecință, ele nici nu sunt percepute ca servind vreunui scop strategic specific – nici de către beneficiari, nici de către Organismele Intermediare, care se referă numai la diferențele tehnice din punctul de vedere al “mărimii, numărului de regiuni acoperite și a perioadei de desfășurare”.	<p>Creșterea valorii proiectelor strategice care privesc zonele rurale oferindu-le un sens mai specific în direcția proiectării unei strategii explicite și sprijinului pentru zonele rurale. Acesta ar trebui să includă:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Colectarea regulată și oferirea de date socio-economice actualizate legate de zonele rurale și cele urbane ca modalitate de ghidare a procesului de identificare a nevoilor și corelare cu acestea. • Stabilirea de structuri de sprijin pentru beneficiari la nivel regional/județean care să integreze structurile actuale, precum oficiile AJOFM și primăriile. • Această ultimă măsură ar trebui îmbinată cu scheme de ocupare și formare pentru absolvenții șomeri care să servească drept bază a capitalului uman pentru întărirea capacității și obținerea unui sprijin durabil. • Proiectele strategice ar trebui să aibă o focalizare clară asupra aspectelor strategice iar criteriile de selecție respective ar trebui să fie definite la 	AM, ACIS	M
5	Este urgentă nevoie de îmbunătățire a capacității de dezvoltare și implementare a proiectelor din			

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Activitatea /întrebarea evaluării	Concluzii	Recomandări	Instituții vizate	Interval de implementare (S, M, L)
	<p>zonele rurale. Un element crucial pentru implementarea cu succes (deci eficace) îl constituie problema coordonării active la nivel regional/județean și nevoia de oferire a unui sprijin dezvoltării capacității mai ales la nivelul comunelor. Acesta include coordonarea între sursele de finanțare în general, nu numai în cadrul POS DRU.</p>	<p>momentul lansării apelurilor la propuneri de proiecte.</p> <p>O strategie regională ar trebui să integreze utilizarea diferitelor fonduri/PO. Aceasta trebuie să fie coordonată în mod activ, deoarece o politică solidă de abordare nu ar trebui să-i facă pe beneficiari responsabili pentru elaborarea de strategii.</p>		
6	<p>Actualul sistem de implementare lasă mult loc pentru strategii “exclusiviste” și nu stabilește stimulente clare pentru beneficiarii care abordează în mod activ problemele asociate cu grupurile cele mai vulnerabile – astfel de practici exclusiviste sunt, de asemenea, încurajate prin presiunea la adresa beneficiarilor în ceea ce privește atingerea ratelor de succes, care este, de asemenea, integrată în rambursarea financiară</p>	<p>Stabilirea de stimulente pentru beneficiari prin, definirea, de exemplu, a standardelor de cost pentru activități / oferirea unui “bonus” pentru activități specifice celor mai vulnerabile grupuri. La lansarea cererilor de propuneri de proiecte, respectivele criterii ar trebui evidențiate și să stea la baza criteriilor de selecție pentru evaluarea cererilor de finanțare care orientează solicitanții în privința activităților urmărite și grupurilor țintă avute în vedere.</p>	AM	M
7	<p>Pe ansamblu, cercetarea noastră arată că POS DRU este considerat a fi o oportunitate binevenită care oferă beneficiarilor mijloace de bază pentru a</p>	n/a		

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Activitatea /întrebarea evaluării	Concluzii	Recomandări	Instituții vizate	Interval de implementare (S, M, L)
	soluționa probleme relevante identificate în zonele rurale. Provocarea serioasă o constituie implementarea în ansamblu și orientarea strategică			

În capitolul următor prezentăm activitatea de evaluare și întrebările legate de aspectul relevanței, înainte de a reveni la tema eficacității în contextul Concluziilor și recomandărilor generale din ultimul capitol al prezentului raport.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

3. RELEVANȚĂ

3.1 Introducere

Caietul de sarcini solicită evaluării să determine relevanța activităților eligibile prevăzute în cadrul DCI POS DRU pentru AP 5, DMI 5.2 în comparație cu nevoile grupului țintă în actualul context socio-economic (Subactivitatea III.b.2) și, în măsura relevanței, să identifice noi activități care ar putea răspunde acelor nevoi (Subactivitatea III.b.3). De asemenea, solicită o apreciere a măsurii în care proiectele finanțate prin DMI 5.2 sunt complementare cu cele care vizează resursele umane finanțate prin PNDR 2007-2013 (Subactivitatea III.b.4).

Cu referire specială la activitățile III.b.2 și III.b.3 și adoptând comentariile primite din partea CCE, am întreprins o activitate de cercetare la fața locului adițională vizând în mod specific DMI 5.2. Acestea vin în completarea cercetării la fața locului întreprinse pentru Componenta I (care a inclus preocupările pentru DMI 5.2 și alte DMI-uri). Pe baza unui eșantion de proiecte (echilibrat între proiecte strategice și de grant și luând în considerare acoperirea temelor și tipurile de beneficiari) am desfășurat interviuri cu beneficiarii și – unde a fost posibil – cu grupuri de participanți. Sunt incluse și interviurile cu actorii interesați.

În ultimă instanță, aceste activități suplimentare nu au condus la constatări semnificativ noi, însă au oferit detalii și perspective interesante din punctul de vedere al celui care implementează și au substanțiat și nuanțat constatările globale în mai mare măsură decât dacă acestea ar fi fost generate de o abordare pur documentară sau chiar de una bazată pe sondaj și axată pe principalii actori interesați.

3.2 Subactivitatea III.b.2

Această subactivitate implică o analiză a activităților detaliate în cadrul AP 5, DMI 5.2 în DCI POS DRU comparativ cu nevoile grupurilor țintă în actualul context socio-economic. Aceasta presupune, pe de o parte, o analiză a aspectelor relevante ale contextului socio-economic actual (în special al celui specific zonelor rurale) și o analiză a nevoilor pieței forței de muncă / dezvoltării resurselor umane ale grupurilor țintă specificate (incluzând tinerii, persoanele fizice autorizate, șomerii pe termen lung).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Ne-am angajat să identificăm și să colectăm documente strategice și analize ale tendințelor și previziuni pentru a fundamenta evaluarea privind contextul socio-economic și nivelul nevoilor respective și să începem să actualizăm datele relevante privind contextul în conformitate cu argumentarea PO și evaluarea ex-ante / analiza SWOT. Gama mare de materiale colectate și analizate este prea largă și prea detaliată pentru a fi inclusă în raport, astfel încât este indicată în Anexa 7²².

Cu toate acestea, unele aspecte principale sunt prezentate aici pe scurt:²³

- Perioada 2005-2008 a fost caracterizată de o creștere economică plasată peste media UE; cu toate acestea, în 2009 criza a lovit puternic România într-o asemenea măsură încât în anul 2009 rata de creștere reală a PIB a înregistrat o prăbușire abruptă de -7,1% prin comparație cu +7,3% în 2008 (a se vedea Anexa 7 „Contextul macroeconomic de ansamblu – PIB” și Tabelul 14 pentru detalii și prognoze suplimentare);
- Structura populației pe categorii de vârstă a confirmă un proces lent dar continuu de îmbătrânire, iar acest proces este mai pronunțat în zonele rurale (Anexa 7, Tabelul 6);
- Zonele rurale se disting prin nivelul înalt al activităților agricole desfășurate la scară foarte mică și, ca urmare, amenințate de orice proces de concentrare pe piață;
- În anul 2007, 19% din populație era supusă riscului sărăciei, risc mai mare în regiunile N-E, S-E și S-V Oltenia. Riscul de sărăcie este concentrat în zonele rurale (Anexa 7 – „Tendințe în agricultură”);
- Între anii 2005-2008, ratele de activitate în zonele urbane au crescut, de la 60,3% la 61,7%, în timp ce în zonele rurale au scăzut, de la 65,3% la 64,5%. Rata de activitate pentru grupul de vârstă 15–34 ani este, de asemenea, în scădere, iar această scădere este mai pronunțată în zonele rurale (Anexa 7, Tabelul 8);
- Structura pe sexe indică o rată de activitate cu tendință crescătoare pentru bărbați, atingând valoarea de 62,8% în 2008, mai mare decât media națională de 54,5%; Rata de activitate pentru femei (46,8% în 2008) a început să scadă în 2006 și este mai mică decât pentru bărbați și decât media națională (Anexa 7, Tabelul 16);

²² Aceasta se bazează în principal pe statisticile oferite de către EUROSTAT, INS și ANOFM și informațiile complementare extrase dintr-o serie de studii pe marginea subiectului.

²³ Sursele de informații pentru acest rezumat sunt prezentate în Anexa 7.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

- Evoluția ratelor ocupării forței de muncă între 2005 și 2008 a fost, de asemenea, defavorabilă pentru zonele rurale. În 2008 rata ocupării în zonele rurale (61,2%) era ușor mai mică decât în 2005 (61,6%), în timp ce în zonele urbane indicatorul înregistra o creștere, ajungând la o valoare de 57,5% prin raportare la 55,0% în 2005. Cu toate acestea, în 2009 efectele crizei economice au lovit ambele tipuri de zone, iar ocuparea a început să scadă și în zonele urbane. Scăderea ocupării în zonele rurale a afectat în special generația tânără, cu vârste cuprinse între 15 și 34 ani (Anexa 7, Tabelul 9).
- Restructurarea agriculturii a demarat deja și va continua să aibă un impact asupra economiei rurale în general, deoarece agricultura rămâne cea mai importantă activitate în zonele rurale și o sursă esențială de venituri. Restructurarea activităților la nivelul fermelor, creșterea capitalului fermelor comerciale și creșterea productivității vor fi urmate de o scădere corelată a numărului de persoane ocupate, în mod similar cu experiența restructurării sistemelor agricole din alte state membre ale UE și/sau alte țări (mai multe detalii în Anexa 7 „*Tendențe în agricultură*”).
- Rata șomajului (conform metodologiei BIM) a manifestat o tendință descrescătoare în intervalul 2005-2008, de la 7,2 la 5,8%, însă a început să crească din nou în 2009 la 6,9% (Anexa 7, Tabelul 7). Scăderea din perioada 2005-2008 s-a înregistrat cu precădere în zone urbane (8,9%-6,8%), în timp ce în zonele rurale scăderea a fost mult mai mică (5,7%-5,1%). Cu toate acestea, după cum s-a menționat mai sus, șomajul în creștere a afectat în mod disproporționat tinerii (Anexa 7, tabelul 10);
- În 2009, datorită constrângerilor financiare, resursele Bugetului Asigurărilor de Șomaj disponibile au fost alocate numai spre obligațiile principale și, în consecință, cheltuielile pentru implementarea de MAO au reprezentat numai 7,49% din totalul cheltuielilor (cu 12,54 mai puține puncte procentuale față de anul 2008). Pe ansamblu, ponderea cheltuielilor pentru MAO din PIB înregistrat o permanentă scădere pe parcursul anului 2008, astfel încât a reprezentat doar 0,05% față de 0,11% în 2005 (Anexa 7, diagrama 1).
- General vorbind, șomerii pe termen lung din România au un nivel educațional scăzut și puține calificări formale – preponderența persoanelor fără studii sau cu un nivel

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

scăzut al studiilor și calificărilor se concentrează în zonele rurale (Anexa 7 „Șomajul și rata șomajului (AMIGO și șomajul înregistrat) și în continuarea materialului);

- Ratele de participare la programe de educație și formare profesională sunt foarte scăzute pentru toate grupurile de vârstă, iar acest tipar este mai pronunțat în zonele rurale (Anexa 7, tabelul 12). Merită menționat și faptul că rețeaua de furnizori de formare profesională pentru adulți ”este dezechilibrată și insuficientă, mai ales în mediul rural și zonele urbane mici”²⁴;;
- Statisticile privind piața muncii par să indice o situație relativ mai bună pentru zonele rurale în comparație directă cu zonele urbane. Cu toate acestea, trebuie interpretate cu precauție. Metodele de măsurare BIM folosite de INS și în procedurile de înregistrare ale ANOFM au o puternică – neintenționată – tendință negativă în ceea ce privește zonele rurale. Pentru a face corecțiile de rigoare este necesar să luăm în calcul mai degrabă tendințele decât cifrele absolute și, în plus, să verificăm statisticile privind veniturile și cheltuielile disponibile pe tipuri de zone. În această privință, este notabil că:
 - Creșterea ratei ocupării în perioada 2005-2008 s-a datorat în principal unei creșteri a ratei ocupării în zonele urbane, în timp ce zonele rurale au înregistrat o rată mai mult sau mai puțin constantă, cu o ușoară scădere (-0,4%) în 2008 (A se vedea tabelul 9).
 - Nivelul ridicat de sărăcie și proporția ridicată de aproximativ 1/3 a venitului în natură (cu alte cuvinte, agricultură de subsistență) conturează o imagine mult mai clară și mai puțin ambiguă decât cea oferită de statisticile privind piața muncii, separat (informații detaliate se regăsesc la următoarele puncte din Anexa 7, „Veniturile gospodăriilor” și tabelele 25, 26, 27).
 - În trimestrul IV din 2009, venitul mediu total per gospodărie urbană era cu 26,9% mai mare decât cel disponibil pentru gospodăriile rurale;
 - Veniturile gospodăriilor urbane erau derivate, în proporție de 60,9%, din salarii, 23,6% din prestații sociale și 9,3% din venituri în natură.

²⁴ ”Proiectul strategiei integrate pentru dezvoltarea resurselor umane din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți 2009-2020”, proiect PHARE RO 2006/018-147.04.05.01.07.02, pg.30

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

- În gospodăriile rurale, sursa principală de venit a fost producția agricolă care a asigurat 38,1% din venitul total. Cea mai mare parte a acelui venit (31,9%) era reprezentată de valoarea echivalentă a consumului de produse agro-alimentare din resurse proprii – veniturile bănești din agricultură contribuind numai cu 6,2%. O contribuție importantă la venitul gospodăriei rurale a provenit din câștiguri (26,5%) și prestații sociale (26,5%).

În ansamblu, atât nivelul cât și structura venitului diferă între zonele urbane și cele rurale. În special veniturile bănești din salarii și transferuri sunt mai mari în zonele urbane. Existența unei economii bazată pe agricultura de subsistență în zonele rurale devine evidentă din următoarea listă de date:

- Venitul total per gospodărie rurală este de aproximativ două treimi față de cel disponibil în gospodăriile din zone urbane;
- Veniturile bănești reprezintă, de asemenea, aproximativ două treimi din veniturile realizate în gospodăriile din zonele urbane;
- Aproximativ o treime din venit în zonele rurale este așa-numitul venit „în natură”, adică consumul propriu de produse agricole. În zonele urbane acesta reprezintă sub 10% din venitul gospodăriei;
- Potențialul de economii financiare/bănești este mult mai mic pentru gospodăriile rurale – o consecință a acestui lucru fiind limitarea capacității indivizilor, în termenii mobilității și flexibilității de a participa, de exemplu, la programe de formare profesională;

Valoarea absolută a vânzării proprietății proprii (vânzarea activelor patrimoniale ale gospodăriei) pentru a obține bani este mai mare în zonele rurale decât în cele urbane, deși rezultatul net al acestui aspect este o creștere proporțională a probabilității sărăciei. Observații suplimentare ale celor intervievați

Așa cum am menționat deja, statisticile globale privind piața forței de muncă și ocuparea nu conturează o imagine corectă a situației din zonele rurale – ori nu furnizează deloc date în conformitate cu tipul zonei ori metodologia de măsurare (BIM) poate fi înțeleasă greșit în contextul de față.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

În ceea ce privește zonele rurale, datele statistice privind veniturile gospodăriilor oferă o perspectivă mult mai bună din punctul de vedere al coerenței cu rezultatele obținute în urma interviurilor realizate. Unele dintre opiniile exprimate de cei intervievați cu privire la ocupare/somaj au furnizat, de asemenea, perspective utile. Următorul citat din afirmațiile unui interviuat oferă o perspectivă asupra percepției generale a nivelului de privațiuni din zonele rurale:

‘nu există nicio schimbare datorată crizei economice, pentru că noi suntem într-o permanentă și continuă criză.’

Oamenii – de regulă cei mai capabili – părăsesc zonele rurale, un exod care afectează capacitatea strategică de dezvoltare susținută prin forte proprii. În urma cercetării la fața locului am înregistrat – mai ales din partea persoanelor mai tinere interviuate – afirmații ca aceasta: „Am dori să rămânem în această zonă în care locuim acum, dar fără o șansă de a găsi un loc de muncă adecvat și permanent, trebuie să ne pregătim să plecăm în zonele urbane sau chiar în afara țării – de exemplu pentru a urma cursurile învățământului superior – și să rămânem acolo, în loc să ne mai întoarcem după aceea.”

Cercetarea noastră mai sugerează că încrederea în instituțiile publice s-a erodat din cauza anumitor politici precum impozitul minim obligatoriu pentru IMM-uri introdus în 2009 bazată pe cifra de afaceri, nu pe profit. În opinia unora dintre respondenți, această măsură a avut ca efect închiderea afacerilor de dimensiuni mici.²⁵

Întâmpinarea nevoilor grupurilor țintă

Una dintre întrebările esențiale în cadrul acestei subactivități III.b.2 este să stabilească dacă prin activitățile finanțate prin DMI 5.2 se răspunde nevoilor grupurilor țintă – în contextul economic actual. Acest aspect a fost abordat în mod specific în interviuri prin intermediul mai multor întrebări, după cum urmează:

- Care erau nevoile grupurilor țintă la momentul depunerii cererii de finanțare (2007/08) – privind tipul de activități, dar și accesibilitatea activităților, măsurilor care le însoțesc etc.?

²⁵ Deși există opinii conform cărora acesta este mai curând un proces de ‘curățare a statisticilor’ vizând IMM-urile care există numai pe hârtie, și nu sunt oricum active economic.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

- Cum au fost acestea corelate cu activitățile eligibile planificate/desfășurate?
- Schimbările din contextul socio-economic au impact asupra tipului de nevoi sau mai curând asupra „dimensiunii” nevoilor, ori asupra ambelor aspecte?
- Cum ați adaptat activitățile eligibile la noile nevoi – dacă a fost cazul?

În linii mari, răspunsurile au fost destul de similare și adesea au avut la bază abordările sistematice aplicate de respondenți (ex., sondaje în rândul grupurilor țintă, potențialilor angajatori și actorilor interesați). În unele cazuri chiar au fost angajați sociologi pentru a elabora studii pe baza cărora s-au elaborat activități de formare profesională și consiliere.

De asemenea, a fost relevantă experiența acumulată în proiecte anterioare și, desigur, au jucat un rol și cunostintele informale ale actorilor cheie (în principal primari).

Ca o notă pozitivă, persoanele intervievate au apreciat că DMI 5.2 oferă numeroase opțiuni și flexibilitate atunci când iau în considerare lista activităților eligibile. Un actor interesat la nivel național a lăudat acest aspect ca fiind unul dintre cele mai bune, cu alte cuvinte „deschiderea” programului și a apreciat că, în acest fel, DMI 5.2 are potențialul de corelare a nevoilor – dacă are loc o implementare substanțială și dacă este întărită focalizarea pe grupurile sale țintă de bază. Însă aceasta reprezintă, mai degrabă, o sarcină ce ține de un management activ la nivel de program (coordonare la nivel strategic), decât o problemă legată de logica a DMI-ului în sine.

Pe de altă parte, această deschidere oferită de activităților eligibile a fost criticată și descrisă drept „*coș de cumpărături, o listă de nevoi a potențialilor beneficiari*” care nu permite cu adevărat raționalizarea activităților de o manieră coerentă, armonizată cu politicile sau în conformitate cu nevoile identificate. Este evident că afirmația respectivă nu viza lista activităților eligibile în sine, ci maniera în care sunt implementate acestea: o raționalizare adecvată s-ar putea obține printr-o definiție mai riguroasă a conținutului strategic dorit al proiectelor în criteriile de reușită. Acest aspect nu este valabil exclusiv pentru DMI 5.2, cu toate acestea este semnificativ pentru factorul relevantă – selectarea activităților și a grupurilor țintă devine mai facilă cu o astfel de abordare deschisă, chiar atunci când aceasta este implementată într-o manieră competitivă din punct de vedere tehnic.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Persoanele intervievate au mai emis comentarii privind lipsa de coerență în ansamblu și absența coordonării strategice, precum și faptul că, aparent, fiecare beneficiar este lăsat să acționeze după cum consideră adecvat. O problemă majoră a fost identificată cu privire la faptul că nu există o strategie globală și durabilă pentru zonele rurale care să creeze un cadru pentru strategii regionale și locale. Absența coordonării invocată mai sus include lipsa unor eforturi sistematice, coordonate de la nivel central de a consolida capacitatea autorităților locale de a folosi fondurile. De asemenea, se referă la lipsa de coordonare între fonduri, temă pe care o vom relua la III.b.4, cu mențiunea că problema coordonării și complementarității fondurilor nu se limitează doar la relația din POS DRU și PNDR.

Aceasta include aspectul impunerii unor plafoane stricte pentru finanțare (în sensul că un proiect de grant de regulă este limitat la o valoare cuprinsă între 50 și 500 mii EUR, ceea ce a fost considerat nefolositor)²⁶. Desigur că același solicitant poate aplica de mai multe ori pentru același tip de proiect (chiar în cadrul aceluiași apel) însă aceasta nu compensează faptul că evaluatori diferiți (sau chiar aceiași evaluatori) evaluează în mod diferit proiecte similare sau chiar identice²⁷.

3.3 Subactivitatea III.b.3

Această subactivitate se află în strânsă legătură cu Subactivitatea III.b.2: identificarea nevoilor într-un context schimbat (derulată sub III.b.2) va indica în mod clar măsura în care este necesară și/sau posibilă identificarea unor noi activități pentru a răspunde acelor nevoi.

Cu alte cuvinte, în cadrul acestei subactivități va fi necesară analiza decalajelor rezultate în urma analizei efectuate la III.b.2. Astfel, demersurile întreprinse atât pentru această

²⁶ În acest context ar putea să fie de interes să notăm că COM, în contextul pachetului de măsuri pentru revenirea din criză, a introdus posibilitatea de a ușura realizarea intervențiilor la o scară mai redusă, cu un volum financiar de până la 50 mii EUR, adică exact sub pragul minim pentru un grant obișnuit!

²⁷ “Proiectele similare sau identice” se referă la cereri de finanțare similare din punctul de vedere al mărimii, activității, obiectivelor, partenerilor și unui număr de membri ai grupului țintă cuprinși fie în cadrul aceleiași regiuni sau în regiuni diferite. “Clonarea” în sine nu reprezintă neapărat o problemă, însă atunci când ea este realizată numai pentru a face față unor plafoane administrative stabilite “în mod arbitrar”, atunci ele nu mai sunt eficiente pentru că forțază redundanțe din partea beneficiarilor și a administrației publice în măsura în care sunt create mai multe proiecte decât ar fi fost necesar în mod normal. Pe lângă aceasta, atât timp cât nu există o procedura pusă la punct care să asigure validitatea intra-evaluatori, adică, care să asigure că aceeași cerere de finanțare este evaluată de către evaluatori diferiți într-o manieră cel puțin asemănătoare, strategia de divizare din punct de vedere tehnic a unui concept de proiect care este de fapt “mai mare” în mai multe cereri de finanțare mai mici “clonate” este amenințată de riscul neprimirii finanțării pentru pachetul complet și de compromiterea, prin urmare, a întregului concept.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

subactivitate, cât și pentru cea anterioară sunt intrinsec corelate, iar factorii inițiali care evidențiau contextul schimbat, mai sus menționați, sunt valabili și aici.

Analiza întreprinsă de către echipa de evaluare arată că următoarele acțiuni sunt considerate necesare:

- Protejarea și includerea grupurilor vulnerabile (după cum s-a menționat și în secțiunea anterioară);
- Îmbunătățirea competențelor persoanelor, astfel încât să le permită accesul la oportunități de ocupare a unui loc de muncă (categoriile menționate în secțiunea anterioară) și în special dezvoltarea abilităților antreprenoriale în rândul populației rurale, combinată cu asigurarea cunostintelor comerciale și tehnice specifice, pentru a sprijini trecerea de la agricultura de subzistență la producția agricolă pentru piață;²⁸
- Promovarea mai activă a oportunităților de angajare;
- Creșterea promovării măsurilor active de ocupare.

Aceste recomandări generale se bazează pe opiniile beneficiarilor. Deși multe dintre noile acțiuni propuse nu fac în mod explicit referire la „contextul socio-economic actual, schimbat”, acestea își propun stoparea degradării zonelor rurale, care a precedat criza actuală.

Un număr de intervievați a ridicat problema necesității sprijinului direct structural (incubatoare de afaceri) și financiar (tematic sau de durată limitată, până când pornește afacerea). De asemenea, s-a abordat tema scutirilor de impozite pentru micile întreprinderi nou înființate și pentru PFA. Membrii grupurilor țintă au afirmat că este nevoie de pachete de formare mai complexe, relevante pentru piață, cum ar fi formare pentru utilizarea calculatorului completată de un curs de limba engleză, astfel încât chiar atunci când ambele „componente” de acest tip nu sunt oferite în cadrul unui pachet integrat, să poată fi posibilă participarea la acestea în mod secvențial.

²⁸ De fapt, aceasta nu se corelează prea bine cu intențiile DMI 5.2 de a re-direcționa persoanele către activități non-agricole – în special depășirea stadiului de agricultură de subzistență. Însă, pe de altă parte, se pare că nu există o perspectivă durabilă pe piața muncii pentru populația de vârstă medie cu un nivel redus de calificare care să poată fi rezolvată prin intermediul cursurilor de formare profesională de scurtă durată. În schimb, anumite strategii încearcă să pună la punct activități apropiate celor din sectorul agricol, incluzând înființarea unor mici afaceri în domeniul meșteșugurilor tradiționale, în care să fie angajați oamenii după formare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Cu toate că acest tip de servicii nu sunt întotdeauna eligibile în mod direct în cadrul DMI 5.2, reapare nevoia re-orientării unor strategii integrate,, menționată pe parcursul întregului raport. Ar fi utilă și interpretarea unor termeni precum „incubator de afaceri” într-o manieră mai flexibilă iar utilizarea FSE în scopul co-finanțării „structurilor de sprijin”, de exemplu, prin implicarea tinerilor absolvenți neîncadrați și formarea profesională a acestora în practică prin dezvoltarea și operarea unor astfel de structuri de sprijin. Combinarea măsurilor din cadrul Asistenței Tehnice cu alte resurse (precum indemnizațiile de șomaj și/sau asistența socială precum și finanțarea formării profesionale) într-un pachet comun ce ar putea contribui la întărirea capacității, creând oportunități care nu sunt ușor accesibile în prezent.

3.4 Subactivitatea III.b.4

În această secțiune prezentăm constatările noastre privind problematica complementarității între POS DRU și măsurile vizând DRU din cadrul PNDR, urmând abordarea menționată mai sus.

Începem cu rezultatele analizei documentare privind aspectul suprapunerii activităților, înainte de a continua cu prezentarea constatărilor rezultate în urma cercetării la fata locului, legate în principal de aspectul coordonării.

În privința III.b.4 (complementaritatea cu PNDR) s-a lucrat direct cu AM PNDR. Această problematică a fost integrată și în cercetarea generală la fata locului derulată prin focus-grupuri în regiuni, interviuri cu actorii interesați la nivel național și sondaje în rândul proiectelor contractate (toate desfășurate pentru realizarea Evaluării Intermediare a POSDRU, însă incluzând întrebări pertinente pentru această evaluare ad hoc). Tema complementarității a fost urmărită și în cercetarea la fața locului menționată anterior, specifică acestei evaluări. În sfârșit, pe tot parcursul cercetării la fața locului am întrebat persoanele intervievate și participanții la sondaj dacă au conștientizat existența unei coordonări active în vederea asigurării sinergiei între POS DRU și PNDR, dar și dacă realizează existența unei coordonări generale sau sinergii între activitățile ce țin de Fondurile Structurale respective la nivel local și regional.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Prin aceasta, am mers dincolo de comparația tehnică propusă inițial, bazată pe o analiză aprofundată a respectivelor documente de planificare pentru identificarea tipurilor de activități și grupurile țintă care se suprapun.

Analiza documentară a furnizat indicații privind activitățile/măsurile care ar putea fi considerate ca suprapunându-se, iar acestea sunt prezentate mai jos, într-un tabel comparativ.

1. Elemente cu potențial direct de suprapunere între DMI 5.2 și PNDR pot fi identificate la nivelul Axei 1 a PNDR: *Creșterea competitivității sectoarelor agricole și forestiere*, **Măsura 111** *Formare profesională, informare și difuzare de cunoștințe*. Aceasta se poate deduce luând în considerație descrierile cuprinse în documentele respective (PNDR / DCI POS DRU) comparând:
 - Obiectivele operaționale;
 - Sfera de aplicare și acțiunile (PNDR) & Operațiunile orientative (DCI);
 - Operațiunile (PNDR) & Activitățile eligibile (DCI).
2. La o privire de ansamblu, constatăm că s-a planificat demararea unei serii de măsuri în cadrul PNDR pentru anul 2010. Titlurile acestora indică, de asemenea, potențiale suprapuneri cu activități finanțate prin POS DRU, și anume cele din AP 5, DMI 5.2. Cu toate acestea, până la momentul finalizării cercetării pentru acest raport nu a fost produsă încă o descriere detaliată a măsurilor propuse astfel încât acestea nu pot fi analizate mai în detaliu.
3. În sfârșit, dar nu în cele din urmă, o analiză mai atentă a relevat potențiale suprapuneri între PNDR și POS DRU nu numai în ceea ce privește DMI 5.2, ci și mai ales în cazul AP 3 – *Creșterea adaptabilității lucrătorilor și întreprinderilor* (toate domeniile majore de intervenție), AP 5, DMI 5.1- *Dezvoltarea și implementarea măsurilor active de ocupare*, și AP 6 – *Promovarea incluziunii sociale*, DMI 6.1 – *Dezvoltarea economiei sociale*. Măsurile respective din cadrul PNDR și cele care le corespund din POS DRU au fost evidențiate în tabelul comparativ de mai jos.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013**Tabelul 5 – Complementaritatea la nivel de programe / potențiale aspecte legate de suprapunerea PNDR și POS DRU**

PNDR		POSDRU	
AXA	Măsuri	AP	Domenii majore de intervenție
Axa 1 - Creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier		AP 1 – Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere	
	111 - Formare profesională, informare și difuzare de cunoștințe		DMI 1.1 – Acces la educație și formare profesională inițială de calitate
	112 - Instalarea tinerilor fermieri		DMI 1.2. – Calitate în învățământul superior
	113 - Pensionarea timpurie a fermierilor și muncitorilor agricoli**** din 2010		DMI 1.3 – Dezvoltarea resurselor umane în educație și formare profesională
	114 - Utilizarea serviciilor de consiliere din 2010		DMI 1.4 – Calitate în Formarea Profesionala Continuă
	121 - Modernizarea exploatațiilor agricole		DMI 1.5 – Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării
	122 - Îmbunătățirea valorii economice a pădurii	AP 2 - Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii	
	123 - Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și forestiere		DMI 2.1 – Tranziția de la școală la viața activă
	125 - Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii legate de dezvoltarea și adaptarea agriculturii și silviculturii		DMI 2.2 – Prevenirea și corectarea părăsirii timpurii a școlii
	141 - Sprijinirea fermelor agricole de semi-subsistență		DMI 2.3 – Acces și participare la FPC

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

PNDR		POSDRU	
AXA	Măsuri	AP	Domenii majore de intervenție
	142 - Înființarea grupurilor de producători*	AP 3 – Creșterea adaptabilității lucrătorilor și a întreprinderilor	
	143 - Furnizarea de servicii de consiliere și consultanță pentru agricultori		DMI 3.1 – Promovarea culturii antreprenoriale
Axa 2 - Îmbunătățirea mediului și a spațiului rural			DMI 3.2 – Formare și sprijin pentru întreprinderi și angajați pentru promovarea adaptabilității
	211 - Sprijin pentru zona montană defavorizată		DMI 3.3 - Dezvoltarea parteneriatelor și încurajarea inițiativelor partenerilor sociali și societății civile
	212 - Sprijin pentru zone defavorizate - altele decât zona montană	AP 4 - Modernizarea Serviciului public de Ocupare	
	213 - Plăți Natura 2000 pe teren agricol**** din 2010		DMI 4.1 – Întărirea capacității SPO pentru furnizarea serviciilor de ocupare
	214 - Plăți de agro-mediu **		DMI 4.2– Formarea personalului propriu al SPO
	221 - Prima împădurire a terenurilor agricole***	AP 5 - Promovarea măsurilor active de ocupare	
	223 - Prima împădurire a terenurilor non-agricole**** din 2010		DMI 5.1- Dezvoltarea și implementarea măsurilor active de ocupare
	224 - Plăți Natura 2000 pe teren forestier**** din 2010		DMI 5.2 - Promovarea sustenabilității pe termen lung a zonelor rurale în ceea ce privește dezvoltarea resurselor umane și ocuparea forței de muncă
Axa 3 - Calitatea vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale		AP 6 – Promovarea incluziunii sociale	

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

PNDR		POSDRU	
AXA	Măsuri	AP	Domenii majore de intervenție
	312 - Sprijin pentru crearea și dezvoltarea de micro-întreprinderi		DMI 6.1 – Dezvoltarea economiei sociale
	313 - Încurajarea activităților turistice		DMI 6.2 - Îmbunătățirea accesului și a participării grupurilor vulnerabile pe piața muncii
	322 - Renovarea, dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale		DMI 6.3 - Promovarea egalității de șanse pe piața muncii
	341 - Dobândire de competențe, animare și implementarea strategiilor de dezvoltare locală**** din 2010		DMI 6.4. - Inițiative transnaționale pe piața inclusivă a muncii
Axa 4 - LEADER			
	4.1 Implementarea strategiilor de dezvoltare locală:		
	411. Creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier		
	412. Îmbunătățirea mediului și a spațiului rural		
	4.21 Implementarea proiectelor de cooperare		
	4.31 Funcționarea Grupurilor de Acțiune Locală, dobândirea de competențe și animarea teritoriului		
	431-1 Construcție parteneriate public-private		
	431-2 Costuri de funcționare, dobândirea de competențe și animarea teritoriului		

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

În tabelul de mai sus, secțiunile evidențiate cu fond roz indică Măsurile / DMI care pot fi interpretate ca furnizând sprijin pentru activități cu potențial de suprapunere. În privința POS DRU se poate afirma că la acest nivel de analiză (în care măsurile sunt luate textual) astfel de potențiale suprapuneri nu apar doar în cazul AP 5 DMI 5.2, ci și pentru întreaga AP 3 și pentru AP 6, DMI 6.1²⁹.

Textul evidențiat în tabel cu galben indică măsurile PNDR care erau planificate să înceapă în 2010 și pentru care nu fost disponibile descrieri detaliate în vederea utilizării în acest raport.

4. Cu toate acestea, la o analiză mai aprofundată se pare că evitarea suprapunerilor și demersurile pentru asigurarea complementarității au constituit o preocupare la momentul planificării sprijinului care va fi acordat prin POS DRU și PNDR, ceea ce se poate interpreta după cum urmează:
 - Descrierea DMI 5.2 și definirea țintelor generale ale operațiunilor și măsura corespunzătoare din PNDR, unde a fost deja identificată potentiala suprapunere; și
 - După cum se poate observa din caseta de mai jos, operațiunile din cadrul DMI 5.2 vizează în principal persoane care sunt sau ar putea fi implicate în agricultura de subzistență. Programele de formare profesională se axează pe dezvoltarea calificărilor în domenii non-agricole cerute pe piața regională sau locală, precum construcții, turism, servicii complementare, meșteșuguri specifice, servicii sociale sau de îngrijire a sănătății, tehnologia informației/telecomunicații etc. Vor fi, de asemenea, promovate alte competențe necesare dezvoltării personale și integrării pe piața muncii, precum și competențele antreprenoriale. În PNDR, Măsura 111 se axează asupra sporirii nivelului de cunoaștere în sectoarele agricol, silvic și alimentar.

²⁹ Acest potențial a fost identificat în baza analizei textuale a descrierilor Măsurii și DMI. În realitate, lucrurile sunt mai complexe iar legislația specifică cum ar fi cea referitoare la întreprinderile sociale (POS DRU) poate constitui un obstacol suplimentar care să contribuie la separarea sferelor de acțiune

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

POS (DCI) - DMI 5.2	PNDR - Măsura 111
<p>„Operațiunile propuse în cadrul acestui DMI vizează persoanele din mediul rural, inclusiv persoanele implicate în agricultura de subzistență, printre care: persoane care sunt sau ar putea fi implicate în agricultura de subzistență ca urmare a nivelului scăzut de educație și formare profesională și a oportunităților scăzute de ocupare din mediul rural. O atenție deosebită va fi acordată tinerilor, mici întreprinzători sau viitorilor întreprinzători care pot genera dezvoltare locală și oportunități de ocupare; membrilor de familie dependenți etc. De asemenea, o atenție specială va fi acordată femeilor din mediul rural, în vederea creșterii șanselor de a fi ocupate în alte sectoare decât în agricultura de subzistență, în special în domeniul serviciilor. Activitățile de formare profesională promovate în cadrul acestui DMI vor asigura calificarea persoanelor din mediul rural, în special a celor ocupate în agricultura de subzistență, în domeniile non-agricole cerute pe piața regională sau locală, precum:</p> <p>Construcții, turism, servicii complementare, meșteșuguri specifice, servicii sociale sau de îngrijire a sănătății, tehnologia informației/telecomunicații etc.</p> <p>De asemenea, prin aceste programe de formare profesională se va urmări și furnizarea altor competențe necesare dezvoltării personale și integrării pe piața muncii: module de limbi străine, utilizarea TIC etc.</p> <p>Programele de formare profesională vor cuprinde, totodată, module privind sănătatea și securitatea la locul de muncă.”</p>	<p>„Alături de măsura 143 – „Furnizarea de servicii de consiliere și consultanță pentru fermieri” - sprijinul care se acordă prin această măsură va spori nivelul de cunoaștere, informare, educație a persoanelor care lucrează în sectoarele agricol, silvic și alimentar. De asemenea, va facilita accesarea unor măsuri de investiții de către tinerii fermieri.</p> <p><u>Obiectiv general:</u></p> <p>Îmbunătățirea competitivității sectoarelor agricol, silvic și alimentar; utilizarea durabilă a terenurilor agricole și protecția mediului prin acțiuni de formare profesională, informare și difuzare de cunoștințe inovative adresate persoanelor adulte care activează în sectoarele menționate.</p> <p>Această măsură specifică și acțiunile din PNDR vizează sprijinirea “programelor de formare profesională de scurtă durată în vederea îmbunătățirii și perfecționării cunoștințelor privind competențele manageriale și tehnice în sectoarele agricol, silvic și alimentar”, în timp ce operațiunile orientative din POS DRU vizează în principal reducerea agriculturii de subzistență, încurajarea demarării afacerilor în activități non-agricole.”</p>

De asemenea, este important de menționat că, **la momentul redactării prezentului document, nu se pune problema existenței în practică a unor astfel de suprapuneri, pentru simplul motiv că în cadrul Măsurii 111 *Formare profesională, informare și***

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

*difuzare de cunoștințe nu se înregistrase nici un proiect, nici măcar o cerere de finanțare*³⁰.

Definirea grupurilor țintă/beneficiarilor finali:

- Prin sprijinul acordat, POS DRU vizează în principal șomerii, alte persoane aflate în căutarea unui loc de muncă, persoanele inactive sau persoanele ocupate în agricultura de subzistență – toate având domiciliul în zone rurale³¹, pe când beneficiarii finali din cadrul PNDR sunt persoane adulte care activează în domeniile agriculturii, silviculturii și industriei agro-alimentare.

POS (DCI) - DMI 5.2 Grupuri țintă	PNDR - Măsura 111 Beneficiari finali
<p>Grupuri țintă: Persoanele aparținând grupului țintă din cadrul acestui DMI trebuie să aibă reședința în zone rurale definite în conformitate cu legislația în vigoare.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Persoane inactive; • Persoane în căutarea unui loc de muncă; • Șomeri; • Șomeri tineri; • Șomeri de lungă durată; <p>Persoane ocupate în agricultura de subzistență;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Manageri și angajați din mediul rural. 	<p>Beneficiarii finali³² sunt persoane adulte care activează în domeniile agriculturii, silviculturii (inclusiv proprietari de pădure) și industriei agro-alimentare.</p> <p>Criterii de selecție – dacă numărul beneficiarilor finali identificați este mai mare decât cel prevăzut inițial în caietul de sarcini:</p> <ul style="list-style-type: none"> Să aibă vârsta de cel mult 40 de ani; Să fie fermier de semi-subzistență; Să fie membru al unui grup de producători sau altor forme asociative recunoscute conform legislației naționale în vigoare; Să aibă un proiect de investiții; Să aibă ferma amplasată într-o zonă defavorizată; Să fie beneficiari ai măsurilor din Axele I și II; Să aibă un nivel scăzut de educație. <p>În domeniile forestier și al industriei alimentare, participanții la instruire vor fi selectați pe baza principiului „primul venit - primul servit”.</p>

³⁰ Pagina de internet a Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale: <http://www.mapam.ro/>

³¹ Ambele documente folosesc aceeași definiție pentru “zonele rurale”, conform legilor 350 și 351/2001

³² După cum se specifică în PNDR, acestor cursanți li se vor elibera atestate de participare

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

- În plus și pentru a evalua complementaritatea și/sau potențiale suprapuneri la nivelul grupurilor țintă, am încercat să găsim definițiile pentru fiecare categorie, în POS DRU DMI 5.2. Aceste definiții sunt furnizate numai în “Ghidul Solicitantului, 2008, Anexe” (Anexa 10 - “Formular de înregistrare a grupului țintă”). Folosind criteriile pentru fiecare categorie de grup țintă, așa cum sunt acestea prezentate în Anexa 10, se pare că pot fi încă identificate potențiale suprapuneri la nivelul “managerilor și angajaților din mediul rural” (POS DRU) și al beneficiarilor finali corespunzători, din PNDR.
- Pentru alte elemente terminologice specifice legate de grupurile țintă/beneficiarii finali, definițiile unor sintagme precum „populație care activează în domeniul agriculturii” “agricultură de subzistență”, “fermieri” sau “fermă/fermieri de semi-subzistență” sunt prezentate în ambele documente:

DCI POS DRU	PNDR
<p>“În contextul POS DRU, prin populația ocupată în agricultură se înțelege populația care are un venit din activitățile agricole, fie ca tehnicieni sau fermieri în întreprinderile agricole zootehnice, fie producători agricoli autorizați independenți, în timp ce populația din agricultura de subzistență înseamnă lucrători familiari neremunerați, în cadrul producției gospodărești pentru consumul final propriu. În cadrul acestui DMI se finanțează operațiuni care urmăresc integrarea pe piața muncii a persoanelor inactive din mediul rural, inclusiv a persoanelor care își câștigă existența din agricultura de subzistență.³³”</p>	<p>“Definiția fermierului pentru măsurile din Axa 1: Fermierul este o persoană fizică sau juridică, a cărei exploatație este situată pe teritoriul țării și are o dimensiune egală sau mai mare de 2 UDE, care practică în principal activități agricole și care este înregistrată în Registrul fermelor/Registrul agricol;</p> <p>”Ferma de semi-subzistență este ferma care produce, în principal, pentru consumul propriu, dar care comercializează și o parte din producția realizată. Dimensiunea economică a fermelor de semi-subzistență poate varia între 2-8 UDE. Pentru a deveni viabilă, ferma de semi-subzistență poate practica și activități non-agricole generatoare de venit. Unitatea de dimensiune economică (UDE) reprezintă unitatea prin care se exprimă dimensiunea economică a unei exploatații agricole, determinată pe baza marjei brute standard a exploatației (Decizia</p>

³³ DCI-POS DRU - II.5.2. Domeniul Major de Intervenție 5.2 - Promovarea sustenabilității pe termen lung a zonelor rurale în ceea ce privește dezvoltarea resurselor umane și ocuparea forței de muncă -p.135

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

DCI POS DRU	PNDR
	Comisiei nr. 85/377/CEE). Valoarea unei unități de dimensiune economică este de 1.200 euro.”

- Mai mult, după cum se precizează în PNDR³⁴: „Delimitarea dintre POS DRU și PNDR are la bază tipul de intervenții și nu demarcarea teritorială. Formarea profesională continuă pentru persoanele din agricultură, agricultura de subzistență și semi-subzistență, va fi realizată în cadrul POS DRU prin AP 2 „Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii” sau prin AP 5 “Promovarea măsurilor active de ocupare”. Pentru persoanele ocupate în agricultură și în agricultura de subzistență, POS DRU va finanța în cadrul AP 2 doar formarea profesională în vederea calificării (inclusiv recalificarea), ca și pentru celelalte sectoare. Prin AP 5 a POS DRU se va promova orientarea, consultanța și formarea în domeniul antreprenorial și în domenii non-agricole. Prin PNDR, AP 1 „Creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier” se vor finanța numai programe de formare de scurtă durată (cursuri de bază și specializări) pentru perfecționarea cunoștințelor lucrătorilor din agricultură și silvicultură.”
 - Potențialele suprapuneri pentru AP 3 ca întreg și pentru AP 6, DMI 6.1 și măsurile aferente din PNDR sunt, de asemenea, reduse la minimum prin definirea specifică a grupurilor țintă/beneficiarilor finali. Analiza efectuată pe această temă este redată în Anexa 3 (pag. 59) la prezentul raport.
5. În ceea ce privește complementaritatea și modul în care aceasta este asigurată, cu referire la mecanismele de coordonare existente, analiza noastră a identificat următoarele structuri cu atribuții specifice relevante:
- Comitetul Național de Coordonare (CNC), prezidat de Ministerul Finanțelor Publice, asigură coerența și complementaritatea între fondurile provenite din Instrumentele Structurale și cele provenite din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și Fondul European pentru Pescuit. CNC este format din responsabilii tuturor instituțiilor desemnate ca și Autorități de Management pentru

³⁴ PNDR- Delimitarea de alte instrumente financiare ale UE (FSE)-p.192

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Programele Operaționale sprijinite prin intermediul Instrumentelor Structurale, precum și ai instituțiilor desemnate ca și Autorități de Management pentru PNDR și Programul Operațional pentru Pescuit.

- Comitetul Național de Management pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale este în subordinea directă a CNC și este prezidat de către Autoritatea de Coordonare a Instrumentelor Structurale (ACIS), fiind format din responsabili ai Autorităților de Management, Certificare și ai Autorității de Plată pentru Programele Operaționale susținute prin Instrumentele Structurale, precum și responsabilii Autorității de Management pentru PNDR, din cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale și ai Autorității de Management pentru PO - Pescuit; asigură complementaritatea abordării în managementul tuturor programelor UE, inclusiv rezolvarea problemelor de complementaritate între Instrumentele Structurale, FEADR și FEP. Doar aspectele ce nu pot fi rezolvate în cadrul Comitetului de Management vor înaintate spre decizie CNC-ului ³⁵.

Tema complementarității/evitării suprapunerilor a fost discutată și cu reprezentanții AM PNDR din cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale. În baza acestor discuții putem concluziona că suprapunerile sunt evitate, deoarece măsurile din cadrul PNDR pentru DRU vizează (și se limitează la) beneficiarii finali ai altor măsuri (sprijinirea investițiilor) din PNDR. De exemplu:

- Măsura 111 vizează beneficiarii finali, respectiv fermieri care au beneficiat deja de sprijin în cadrul altor măsuri ale Axei 1. În același timp, după cum stipulează procedurile actuale, beneficiarii finali ai altor forme de sprijin din cadrul Axei 1 au obligația de a urma cursuri de formare profesională prin măsura 111; cursurile de formare profesională de la măsura 111 sunt programe de scurtă durată, la absolvirea cărora nu se acordă certificate de calificare. Posibile teme pentru aceste cursuri: diversificarea activităților agricole; dezvoltarea antreprenorială; alte oportunități de sprijin oferite de PNDR; restricțiile PNDR etc. Dacă numărul cursanților de la acest tip de măsură este mai mic decât numărul optim de cursanți necesar pentru organizarea unui astfel de program de formare, sunt selectați și invitați să participe la

³⁵ PNDR – pagina 391

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

programul de formare potențiali beneficiari finali ai altor măsuri din cadrul Axei 1 (fermieri). Astfel, se evită orice suprapunere. În luna iunie 2010 au fost lansate programe de formare profesională în cadrul măsurii 111.

- Un alt exemplu este măsura 312 – beneficiarii finali din cadrul acestei măsuri trebuie să dețină sau să obțină până la finalul măsurii/proiectului un certificat de calificare pentru activitatea economică specifică pe care plănuiesc să o dezvolte; acest certificat nu poate fi obținut prin intermediul măsurilor PNDR (= o posibilă opțiune ar fi obținerea sa la absolvirea unui program de formare profesională asigurat prin POS DRU).
- Măsura 143 constituie un alt exemplu, fiind astfel concepută încât să pregătească beneficiarii finali pentru alte măsuri din cadrul Axelor 1 și 2; astfel, se asigură sinergia între diferitele măsuri din cadrul PNDR și se evită suprapunerea cu sprijinul oferit prin POS DRU.
- În ceea ce privește situația axei/măsurilor LEADER: elaborarea acestei măsuri a început în 2006 și a beneficiat de un interes semnificativ încă de la lansare – 140 de teritorii și-au anunțat posibilă participare. Până în prezent au fost organizate două faze pregătitoare pentru potențialii beneficiari, a treia fiind încă fiind în pregătire. Beneficiarii vor fi selectați în toamna anului 2010 și pot fi ONG-uri, firme private, autorități locale etc.

În privința realizării complementarității sau sinergiei active, reprezentanții AM PNDR afirmă atât la nivel central cât și local, că nu există alte prevederi³⁶ sau structuri care să sprijine sinergia, cu excepția faptului că reprezentanții AM POS DRU sunt membri ai Comitetului de Monitorizare pentru PNDR și invers.

Această lipsă de coordonare în sensul adoptării unor prevederi în vederea creării de sinergii a fost confirmată și de actorii interesați și de beneficiari pe tot parcursul cercetării la fața locului. Nici unul dintre cei cu care am luat contact nu a putut oferi măcar un exemplu care să confirme existența unei coordonări active între fonduri.

³⁶ Cu excepția criteriilor de eligibilitate cuprinse în actualele proceduri/reglementări

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013**Prezentare generală 2 Concluzii și recomandări – Criteriul relevanță³⁷**

Activitatea de evaluare /întrebare	Concluzii	Recomandări	Instituții vizate	Interval de implementare (S, M, L)
Întâmpinarea nevoilor grupurilor țintă în actualul context socio-economic				
III.b.2	1 Situația socio-economică din zonele rurale s-a înrăutățit însă, se pare, nu doar ca rezultat al actualei crize globale. Până în prezent, problemele structurale rămân fără soluție. În consecință, nevoile grupurilor țintă își păstrează intensitatea și, în multe cazuri, s-au acutizat, însă nu s-au modificat foarte mult: obținerea unui loc de muncă, cursuri de formare profesională, dacă acestea ajută la găsirea unui loc de muncă, îmbunătățirea competențelor pentru a păstra locul de muncă actual sau un sprijin mai mare în demararea de mici afaceri	Pentru a asigura corelarea cu nevoile existente la o scară suficient de mare, trebuie întărită capacitatea de elaborare și implementare a proiectelor – inclusiv aspecte legate de prognoze și strategii de dezvoltare regională mai bine integrate precum și o evaluare regulată a nevoilor pe baza unei planificări coordonate care să implice actorii locali relevanți. <i>(a se vedea concluziile și recomandările de mai sus referitoare la eficacitate)</i> În mod similar această recomandare se aplică și în cazul III.b.3	AM, ACIS	M
Identificarea de noi măsuri pentru a veni în întâmpinarea nevoilor				
III.b.3	2 Gama mare de activități eligibile este considerată a fi suficient de largă pentru a veni în întâmpinarea grupurilor țintă – nu a fost identificată nevoia de	Ar trebui să fie luate în considerare activități adiționale la scară mică ca urmare a modificărilor intervenite în regulamentele FSE care permit proceduri simplificate până la	AM	S

³⁷ S- scurt; M- mediu; L- lung; Pentru toate recomandările făcute în raport este indicat un interval de timp (scurt/ mediu/ lung), în care acestea să fie implementate. În general, recomandările care urmează a fi implementate pe termen scurt ar trebui să fie implementate în trei luni de la finalizarea raportului. Recomandările pe termen mediu ar trebui să fie implementate în șase-nouă luni de la finalizarea raportului. Recomandările pe termen lung ar trebui implementate în termen de un an, deși în anumite cazuri "pe termen lung", poate ajunge la o perioadă de doi - trei ani (de exemplu, în cazul recomandărilor privind următoarea perioadă de programare a POSDRU).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Activitatea de evaluare /întrebare	Concluzii	Recomandări	Instituții vizate	Interval de implementare (S, M, L)
	activități adiționale.	un prag de 50 mii EUR (Regulamentul CE, nr.396/2009, 6 Mai 2009, Art. 1)		
3	<p>Problema reală o constituie lipsa de implementări iar aceasta are de a face cu lipsa de capacitate în zonele rurale. (a se vedea mai sus III.b.2)</p> <p>Este valabilă și situația potrivit căreia un nivel adecvat de concentrare pe grupurile cele mai vulnerabile este periclitat de abordarea foarte deschisă a activităților eligibile fără definirea unor standarde de cost – prin urmare beneficiarii consideră că este mai ușor să-i lase deoparte pe cei mai vulnerabili.</p>	<p>Stabilirea de stimulente pentru beneficiari prin, definirea, de exemplu, a standardelor de cost pentru activități / oferirea unui “bonus” pentru activități specifice celor mai vulnerabile grupuri. La lansarea cererilor de propuneri de proiecte, respectivele criterii ar trebui să fie evidențiate și să stea la baza criteriilor de selecție pentru evaluarea cererilor de finanțare care orientează solicitanții către activitățile urmărite și respectiv către grupurile țintă care au cea mai mare nevoie de sprijin.</p>	AM	M
4	<p>Orientarea strictă spre completa re-direcționare în afara agriculturii a participanților pare a nu reprezenta cea mai bună alegere sau strategie, având în vedere situația de ansamblu a pieței muncii din zonele rurale și nivelul de calificare al persoanelor care lucrează într-o formă de agricultură de (semi-)subzistență. Pentru unele persoane, ieșirea din agricultura de subzistență ar putea conduce la angajarea permanentă (fie ca angajat sau persoană cu activități</p>	<p>Regândirea abordării cel puțin în cazul celor mai vulnerabile grupuri și integrarea indemnizațiilor de șomaj și formare cu activitățile din sectoare înrudite cu agricultura (de exemplu, în construcții pentru turismul local, refacerea traseelor turistice și zonelor de picnic pentru turiști, protecția mediului, precum igienizarea depozitelor ilegale de gunoi, activități de întreținere la scară redusă în lucrări publice, ...). Acesta reprezintă, de asemenea, domeniul ideal pentru integrarea cu alte OP-uri și PNDR, incluzând utilizarea facilității de</p>	AM, Min. Muncii, ACIS	M

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

Activitatea de evaluare /întrebare	Concluzii	Recomandări	Instituții vizate	Interval de implementare (S, M, L)
	independente) în agricultură și activitățile conexe, spre deosebire de perspectiva de a lucra în alte sectoare.	cheltuire a 10% din fonduri de tip FEDR.		
III.b.3	5 Persistă lipsa unei scale de măsurare a progresului pusă la punct prin intermediul diferitelor măsuri de sprijinire a persoanelor în vederea re-angajării permanente pe bază treptată și lipsa unor pachete mai relevante și caracterizate de ceva mai multă imaginație (de exemplu, TIC și limba engleză) sau a dreptului de a participa în cadrul unor măsuri complementare de formare profesională.	Rutele de reintegrare pe piața muncii mai clar definite ar trebui să fie implementate de sus în jos. Atât timp cât aceasta sau utilizarea de măsuri combinate reprezintă deja o opțiune eligibilă, crearea unor astfel de măsuri trebuie să fie promovată de o manieră mai explicită.	AM	M
III.b.3	6 Afacerile mici, nou demarate au nevoie de un nivel mai ridicat de sprijin, inclusiv sprijin investițional pentru faza de început.	Înființarea unei infrastructuri de sprijin – de exemplu, crearea de proiecte strategice specifice de către instituții publice – furnizarea respectivelor servicii și facilități către afacerile nou demarate la scară mică (sprijin contabil, sprijin cu TIC, birouri unice pentru probleme administrative precum înregistrarea etc.) – și aici cheltuielile de tip FEDR de maximum 10% ar putea reprezenta o opțiune corespunzătoare, ca și coordonarea cu alte PO	AM, OI-uri, ACIS	M

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Activitatea de evaluare /întrebare	Concluzii	Recomandări	Instituții vizate	Interval de implementare (S, M, L)
Complementaritatea între proiectele din cadrul PNDR și POS DRU				
	7 Complementaritatea (evitarea suprapunerilor) POS DRU și PNDR este asigurată având în vedere că măsurile din cadrul PNDR referitoare la DRU se adresează (și sunt limitate la) beneficiarilor finali ai altor măsuri (sprijin pentru investiții) din cadrul PNDR	n/a		
III.b.4	8 Nu există dovezi ale complementarității, adică abordări sinergetice implementate de o manieră activă care să integreze proiecte sprijinite în cadrul PNDR și POS DRU DMI 5.2. Singurul contact direct între programe se regăsește în reprezentarea reciprocă în cadrul comitetelor de monitorizare. Acest lucru demonstrează necesitatea stringentă de politici mai bine integrate care să permită crearea sistematică de proiecte complementare sau sinergetice de către ambele părți.	Din nou, elaborarea de strategii la nivelul întregii țări pentru zonele rurale și aplicarea lor în zone specifice ar putea reprezenta obiectivul perfect pentru proiecte strategice centralizate. Elaborarea strategiilor ar trebui să meargă în perfect acord cu punerea la punct a unor structuri descentralizate de sprijin precum cele descrise mai sus, care să ofere îndrumare și sprijin în elaborarea unor astfel de proiecte integrate acolo unde se consideră util acest lucru.	AM, OI-uri ACIS	M